

Anketa první¹ 2

se jedná o ZČ. Tlumočník určitě využuje tém SP, kteří ovládají a přetvárají ZČ před ZJ, ostatním však asi těžko. Netroufám si odhadnout, jaký je pomér těch k oněm, a tedy jak moc je tlumočníkova práce záslužná a efektivní, ale domnívám se, že hlavně pořady pro děti by měly být tlumočeny do rychlo ZJ.

- (2) Tento krok ČT hodnotím veskrze kladně, jen bych zprávam věnovala větší časový prostor, neboť mám někdy pocit, že trpí snahou vmládit co nejvíce počet informací na malou plochu.

Katerina Doskočilová

S neslyšícími jsem se poprvé setkala ve škole při studiu ohoru CNES.

(1) Pořady s tlumočníkem do ZR jsou asi jediný způsob, jak zprostředkovat prelingválně neslyšícím televizní vysílání. Avšak většinat tlumočníku užívá místo znakového jazyka znakovou čestinu, které neslyšící nemusí rozumět.

(2) Považuju to za velký úspěch. Vysílání zpráv tlumočených do znakové řeči je užitečné nejen pro neslyšícího diváka, ale také pro laickou veřejnost, která se doposud v televizi setkávala převážně se znakovanou češtinou. Zpravidlostí je bohužel velmi stručné a neslyšící divák musí mít nějaké povědomí o událostech (např. z novin), jinak neporozumí situaci.

Radka Faltínová

Slyšící studentka CNES, 22 let.

(1) Dobré, vychází vstříc neslyšícím. Používá se tam ale spíše znakování čestinou, které neslyšící, jejichž rodným jazykem je český znakový jazyk, nemusí rozumět. Pořad je pak sice pro neslyšící, nepoužívá však jejich mateřský jazyk ČZJ, ale zůstává stále u češtiny, i když manuálně kódované. Tlumočníci často také vyslovují česká slova i věty.

(2) Viděla jsem je pouze parkrát – myslím, že jsou pro neslyšící přísnosné.
Studentka CNES. S neslyšícími se setkávám v tradičním kolektivu a příležitostně mimo nej.

(1) Jsem ráda, že se na obrazovkách objevují. Škoda jen, že jich není více. Kromě toho, že umožňují lidem komunikujícím znakovým jazykem porozumět a získávat informace, plní i funkci osvětovou. Běžná veřejnost si díky nim uvědomí, že neslyšící jsou také součástí naší společnosti.
(2) Určitě je dobré, že jsou vysílány. Zajímalo by mě, jak vysoká je jejich sledovatost. Ale i v tomto případě si kládu otázku: je 5 minut denně dost na sdělení nových informací z celého světa?

- 1) Jaký je vaš názor na pořady České televize tlumočené do znakové řeči?
2) Jaký je váš názor na Zprávy ve znakové řeči⁴ vysílané ve všední dny v 19.10 na ČT 2?
- ???
- Žena, 5. ročník CNES, neslyšící, 24 let.
- (1) Málo se divám, protože tlumočníci používají znakovanou čestinu.
(2) Libí se mi, ale pro mě je 5 minut málo. Chtělo by to aspoň o půl hodiny víc.
- Karel Beneš
- Slyšící, student CNES, 23 let.*
- (1) Většího tlumočníka!
- ???
- Žena, 5. ročník CNES, neslyšící, 25 let.
- (1) Tlumočníci často používají znakovanou čestinu, a ne ZJ. Některí neuměří otevří ústa při tlumočení. A je jich málo.
(2) Jsou výborné. Tlumočení je ve ZJ, ale jsou krátké!!!
- Petra Bímová
- Studentka CNES, žádání neslyšící v rodině, jen neslyšící přítelé a známí, 25 let.*
- (1) Pokud umím posoudit, je ze zcela správně napsáno ZR, nikoliv ZJ, neboť

Nedávno jsem viděl takto (↑) tlumočenou pohádku „Čertův švagr“ (tlumočí pan Švagr) a konečně byl tlumočník vidět! Ovšem o kvalitě a úrovní jazyka bylo s úspěchem pochybovat...
(2) Paráda. Jen houšť.

???

Žena, 5. ročník CNES, neslyšící, 25 let.

(1) Tlumočníci často používají znakovanou čestinu, a ne ZJ. Některí neuměří otevří ústa při tlumočení. A je jich málo.
(2) Jsou výborné. Tlumočení je ve ZJ, ale jsou krátké!!!

Petra Bímová

Studentka CNES, žádání neslyšící v rodině, jen neslyšící přítelé a známí, 25 let.

(1) Pokud umím posoudit, je ze zcela správně napsáno ZR, nikoliv ZJ, neboť

Hana

Matka nejen sluchově postiženého dítěte (3 roky). Vývojově je dcera na 1 roce.

- (1) Nesleduji takové pořady.
- (2) Nesleduji v tento čas zprávy.

Jitka Holmanová

Logopedka.

- (1) Nemohu hodnotit.
- (2) Pořad nesleduji.

Marína Holubová

Slyšící studentka CNES, neslyšící sestřenice.

(1) Neviděla jsem jich mnoho, ale pohádky s panem Švagrem jsou hrozné! Neslyšící dítě se v tom nemůže orientovat (nelze, aby jeden člověk tlumočil několik simultánně hovorících postav, natož dialog, bez posunu těla, který vytváří mluvici pozici jednoho účastníka a následně pozici druhého mluvčího, přičemž tyto dvě pozice jsou čelně orientované), nelíbí se mi ani redukce mluveného a lexikálně-sémantické nepřesnosti.

(2) Bohužel nesleduji. Mnou zachycené reflexe, které produkovali neslyšící senioři, byly pozitivní.

Anna Hronová

Studentka CNES.

(1) Tlumočník ZR – neexistuje, pouze tlumočník ZJ. V pořadech ČT nemám možnost sledovat tlumočníky ČZJ – pouze tlumočníky ZČ – nedoslychavým takový tlumočník vyhovovat může a většinou pravděpodobně vyhovuje, neslyšícím nikoliv.

(2) Nesleduji.

Irena Hrubá

Deafgally⁵, studentka CNES.

(1) Dívám se na pohádky, které jsou tlumočeny panem Švagrem. Pan Švagr ukazuje srozumitelně. Je to výhodné pro malé neslyšící děti, i pro dospělé, kteří chodí na kurzy ZJ. Například v TKN pan Brožík používá čistě znakovanou čestinu. Porovnávala jsem si mezi skrytými titulkami a znakovanou čestinou od pana Brožíka. Jsou to úplně přesné, o čem mluví. Bohužel, každý tlumočník hodně používá znakovanou čestinu.

(2) Před 2 lety jsem se pravidelně divala na zprávy do znakového jazyka. Byly čtyři dívky, každě z nich ukazovaly úplně jinak. Většinou používaly znakovanou čestinu. Jedna dívka ukazovala perfektně znakovou řec. Bohužel byly různé znaky, např. „Rakousko“ mezi čtyřmi dívками. Od minulého semestru jsem

přestala koukat na zprávy, protože jsem neměla čas, nebo nebyla jsem doma po dlouhé dny, popř. po práci.

Katerína Kasanova

Studentka CNES, členka FRPSP.

(1) Musím přiznat, že se na televizi příliš nedívám. Z pořadů znám pouze Televizní klub neslyšících a také pohádky pro děti, které tlumočí pan Švagr. Nebudu se zde vyjadřovat o tom, zda je lepší tlumočit tyto pořady do českého znakového jazyka, nebo znakováné čeština (oba když spadají pod znakovou řec), to musí posoudit sluchově postižení.

(2) Myslím si, že zprávy jsou vysílané ve vhodné zvolenou dobou, která předchází hlavní zpravodajské relaci na ČT 1. Podle mého názoru je ale 5 minut příliš málo na to, aby mohly obsáhnout všechny důležité informace a události, jež se uplynuly den staly. Obzvláště někdy je nutné zmínit se o dané záležitosti v širších souvislostech. Také by bylo vhodné vysílat zprávy i o víkendu.

Katerína Matušková

Studentka CNES. Před tímto studiem jsem se s neslyšicími setkala jen málo, v okruhu přátele.

(1) Ve zprávách je snad tlumočník výhodou. Problémem ale můžou být běžné filmy. Dívat se na postavy, které se často střídají, a ještě sledovat tlumočníka není asi jednoduché. Navíc jeden tlumočník pro všechny postavy (mužské i ženské) je asi jako film dabovaný jedním hercem. Problémem může být i zvolený kód: znakované čestině od narození neslyšící dokonale neprozumí. Takový tlumočník bude pro něj asi spíše rušivým prvkem filmu. Naopak vitaný bude tlumočník v přímých přenosech, např. českých zábavných pořadů.

(2) Tyto pětiminutové zprávy jsou lehkým přehledem událostí. Jsem přesvědčena, že převážná většina sluchově postižených přepne po jejich skončení na následné hlavní zprávy na ČT 1, příp. jiný program. Myšlenka je to ale dobrá. I řešení se snaží sluchově postiženým vyhovět – tlumočník se nekrčí v rohu, znakuje znakovým jazykem.

Jitka Motejziková

Studentka CNES, 25 let.

(1) Další z možností, jak přenášet sdělení v mluveném jazyce do znakového jazyka, je tlumočení. Bylo (je) ho možné vidět při televizních zprávách a v pořadech pro děti. Ve většině případů nešlo u tlumočníka o znakový jazyk, ale o znakovanou čestinu. V tomto případě je situace špatná – to by se nemělo dít.

(2) Velmi užitečná věc jak pro mě jako učícího se znakový jazyk, tak i pro

neslyšící – myslím, že ti, kteří zprávy tlumočí, používají znakový jazyk – a jsou to neslyšící, což je dobrý příklad či vzor pro další členy neslyšící komunity.

Milena Najmanová

Nedostýchavá studentka CNES.

(1) Nevím, neboť moc nesleduju televizi všeobecně, ale určitě by měl být tlumočník alespoň při zpravodajství. Nemohu posoudit ani jejich kvalitu, neboť nejsem na to odborník.

(2) Myslím si, že jsou dobré, ale že by měly být častěji, neboť každý člověk nemá čas v 19.10 se na ně podívat. Měla by být alespoň jejich repriza či je dátat několikrát za den.

Radka Nováková

Nedostýchavá studentka CNES.

Vyučující CNES (psycholinguistika).

(1) Skrytým titulkům bych dávala přednost. Ale rozhodující je, co o tom soudí neslyšící sami. Pozitivní je, že ZJ se tak dostává do povědomí veřejnosti. Totéž zprávy na ČT 2.

(2) Příliš stručné.

Pavla Novotná

Nedostýchavá studentka CNES.

(1) Kdyby byli výborní tlumočníci, byla bych pro. Ale občas ráda se dívám na pořady ČT s tlumočníkem ZJ, ale to záleží na pořady, např. nějaké dokumenty nebo krátké zprávy, to by šlo, ale na filmy ne. Kdyby byli neslyšící tlumočníci, to by bylo pro mě nejskvělejší věc.

(2) Sama jsem bývalou moderátorkou zprávy ČT 2, tak to nemohu ohodnotit. Jen říkám, že je to výborná věc, protože jsou to neslyšící (samožejmě ne každý neslyšící sou výborný, musí se k tomu mít schopnost a trénink) a námět možnost ukázat světu, že my neslyšící můžeme dokázat vše kromě slyšení a že máme svůj jazyk, že jsme rovnoprávní lidé. Když někdo bude chtít naučit nebo zlepšovat ZJ, pak je tu možnost sledovat zprávy ZJ. Pro mě i pro neslyšící je to krásný pocit, že námět pouhých pět minut zprávy jen pro nás.

Pavela Novotná

Nedostýchavá studentka CNES, šéfredaktorka časopisu Bez hranic.

(1) ZR? Asi nelze použít „tlumočník ZJ“, neboť se do něj netlumočí (v 99 %)... Moc se mi nelibí, že tlumočník je dole, v rohu. Má mě někdy problém v porozumění, je to moc malé.
(2) První pokus – není to špatné, samozřejmě je co upravovat (nejen názvy), ale dala bych tam i více informací, sport...

Petra

Marka neslyšícího dítěte.

(1) Zatím nesleduji.

(2) Nesleduji.

Jana Petříčková

Jsem slyšící, studuji obor CNES na FF UK, pracuji v Sociální poradně pro sluchově postižené FRPSP.

(1) Domnivám se, že by tlumočník ZR měl být u vše pořadů. Titulky nemohou zpřístupnit informaci všem sluchově postiženým (problém s porozuměním psanému textu). Proto je podle mého názoru tlumočník ZR (znakového jazyka i znakované čestiny) potřeba.

(2) Zprávy na ČT 2 vysílané v 19.10 se mi moc líbí – znakující osoba v popředu, stručný popis zprávy (právě ukazované) napsaný vedle ní, moderátorky samy sluchově postižené. Domnívám se však, že příliš nepostihují všechny nové zprávy, které běží v jiných zpravodajských denících. Mohly by být obsahlejší a delší – poskytovat více informací.

Leos Procházká

Organizátor člen ASNEP, student CNES, oboustranná praktická hluchota, 24 let.

(1) - Nepřesné překládání.
- Tlumočník vkládá vlastní věty.
(2) - Efektivní, krátké, uspěchané.
- Chybí informace z komunity neslyšících.

Lucie Pulpánová

Neslyšící studentka CNES, zpívám v ČZJ.

(1) Zatím mě to moc neosvědčily takové pořady. Důvody:
a) Není mu moc dobré vidět do obličeje.
b) Nepřirozený ZJ – strnulý, oči se divají kam sám, není vidět celý trup (celé rameno).
(2) Je mi líto, ale často jsem se na to nedivila. Spíš jsem na to zapomněla. Asi by bylo lepší dat rovnou na ČT 1. Pak následující normální zprávy s skrytými titulky. Připadá mi, že jsou krátké (na mě), příliš rychlé. Pozitivní je v tom, že je dobré vidět celou postavu, obličej – kdo jaký tlumočník je využívá – tak je to skvělé. Je to vlastně poprvé, kdy je tento pořad určen pro Neslyšící.

Karel Redlich

Mám hluchého otce, mám několik neslyšících přátel. Studuje CNES.

(1) Pořady? Jaké? Zprávy trvající pár minut, dále TKN a přemýšlím dále... že

by už žádné pořady nebyly? Takovou práci si pracovníci ČT na titulkách dají, přitom pro neslyšící by byl milejší tlumočník ZJ v rohu obrazovky. Dějme tomu u reprezovaných pořadů, vybraného filmu jednou v měsíci ve večerních hodinách a tak dále...

(2) Přiliš krátke. Mohly by být doprovázené obrazem. Každě zprávě by mohla předcházet tlumočená obrazová reportáž, krátká, seznámila by diváky s tématem; pěkně v klidu a nikam nespěchat. Mohl by tam přijít i host, kterému by byla otázka tlumočena simultánně – ale spolu jednou za týden, třeba v pátek, když pak paní tlumočnice dva dny neuvidíme... Dobrý začátek, jen vytvrat. Co třeba „2!“ s tlumočníkem?

Jana Servusová

Studentka CNES, 23 let.

(1) Neslyšící už jsou na ten šílení až asi zvyklí, ale mně to, navíc se sluchovou kontrolou, trhá žily, jak co do jazykové úrovně (ZJ), tak co do množství ubraných informací.

(2) Dobrý nápad, ale je to jak blesk, informací je málo (ale v krátkém čase příliš), mluvčí hrozně „drmolí“.

Jana Smešná

Jsem nedoslychavá, občas se potkávám s neslyšícími, více jsem se o ně začala zajímat od šestnácti let.

(1) Myslím si, že určitě mají dobrý přínos pro sluchově postižené, kteří ZR ovládají. Dává jim to dobrý pocit, že ZR je veřejná, že mají vlastní kulturu (zpěv, divadlo ve ZR). Pořadů by mohlo být více.

(2) Na tyto zprávy se moc nedivám. Nestihám rozumět ZR v těchto zprávách. Je to moc rychlé. Překvapuje mě to, že to tlumočníci dovedou podat ve ZR tak rychle.

Renáta Stibůrková

Mamka neslyšícího dítěte.

(1) Mně se líbí.

(2) Moc krátke, často jen útržkovité a nepřehledné.

Marek Stratil

Student CNES, nedoslychavý, 25 let.

(1) V poslední době se pořady s tlumočníkem trochu zlepšily. Velmi zajímavé je zpracování pohádek.

(2) Tyto zprávy jsou dobrá věc, ale chtělo by to lepší lidi na znakování.

Barbora Šálková

FF UK, CNES – 3. ročník.

(1) Jsem rozhodně pro každý krok ČT, který napomáhá neslyšícím sledovat ČT. Líbí se mi, že je dětem umožněno sledovat pohádky a já mám občas možnost si prověřit své znalosti ve ZJ. Jako slyšící člověk ale nejsem schopna posoudit, co by se na tétoho pořadech dalo vylepšit.

(2) Párkrát jsem je viděla a myslím, že spojení psaného textu a tlumočníka je dobrá kombinace. Tlumočník je vídět přes půl obrazovky, ale v poslední době jsem si všimla nevhodného oblečení pro tlumočení (černobílé tričko s geometrickými obrazcji), které rozplyovalo moji pozornost. Co do obsahu by mohly být zprávy bohatší.

Jasňa Šledrová

Učím neslyšící v oboru CNES. Znakový jazyk neumím. Globálně lze říci, že nejsem kompetentní odpovídat na většinu otázek.

(1) Nedokážu zhodnotit kvality tlumočníka. Pokud však používá na odpovídající úrovni znakový jazyk, je to ten nejlepší způsob komunikace slyšících s neslyšícími. Bylo by žádoucí, kdyby stále více tlumočníků používalo znakový jazyk.

(2) Nesledují.

Magdalena Vojnarová

Jsem neslyšící. Studují 3. ročník CNES.

(1) ČT s tlumočníkem ZR je pro mě překážka, je v tom tolik lidí. Nestačím se koukat na zprávy i tlumočníka. Je malý prostor. Když mám zrovna unavené oči, se moc nevímám na jeho znaky. Lepší jsou titulky. Znakový řeč nemá někdy význam i smysl.

(2) Myslím, že je dobrá věc pro starší Neslyšící, kteří nebyli zvyklí číst a rozvíjet se. Na ČT 2 ovládají se praví Neslyšící moderátoři znakovým jazykem. Škoda je to, že je moc krátký, jen 3 minuty.

Petr Vysuček

5. ročník CNES, neslyšící, 24 let.

(1) Myslím, že v televizi málo používají nebo tam například nějakou pohádku, kterou tlumočil pan Švagr Mrzi mě, že neumí tak dobrě ukazovat (český znakový jazyk). Musím říci, že pan Švagr by měl navštěvovat na kurz ZJ, že by měl se učit nové znaky nebo novou informaci nebo by bylo lepší navštěvovat tlumočnický kurz.

(2) Promiňte, pišete „ZR“, to zni jako neutrální, ale na pořady ČT by měl požadat znakový jazyk, a ne znakovanou čestinu. Tam neslyšící moderátoři některí používají „pidžin“, neznakují úplně čistý znakový jazyk. Mám někdy pocit, že moderátoři někdy spletou nebo netozumí přesnou informaci či textovou zprávu.

Irena Zelená

Studijní CNES. Loni a předloni výpomoc na internátě speciální školy pro SP,
Holečkova ul., Praha.

- (1) Je to podobné jako s titulkou. Nedostýchaví a ohluchlí jsou spokojeni, protože je věřinou užívána znakovaná čeština. Ovšem pro prelingválně neslyšící to nemá takový efekt.
(2) 10 minut mi přijde jako výsměch. Vždyť zprávy pro slyšící jsou oproti tomu tak dlouhé! Sice zde znakuji neslyšící, ale opět jakousi „znakovanou češtinou“.

¹ Anketa byla písemná. Osloveni byli studenti a učitelé CNES, rodiče malých neslyšících dětí a jedna logopeda. Pokud se odpovědi opakovaly, byl za každý názor vybrán pouze jeden „reprezentativní“ respondent.

² Respondenti byli požádáni, aby se sami charakterizovali vzhledem ke komunitě neslyšících.

³ Termín *znaková řeč* je v otázce použit zaměrně, jako zastřešující termín pro *značovanou češtinu* a pro *český znakový jazyk* (ve smyslu *Zákona o znakové řeči a změně dalších zákonů č. 155/1998 Sb.*)

⁴ Pořad má poněkud zavádějící název *Zprávy ve znakové řeči*, přestože z jeho koncepce (např. neslyšící rodiči mluvčí jako moderátoři) je zřejmé, že se snaží přinášet zpravodajství v českém znakovém jazyce.

⁵ Respondentka trvala na tomto svém označení. Termín má demonstrovat přimáležitost ke komunitě studentů Gallaudetovy univerzity.